

Notat

MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

Erhverv
J.nr. MST-106-00207
Ref. Hehos/log/hkj
Den 8. januar 2009

Opfølgning på spørgsmål fra samråd d.17.december 2008 om brak og VMPIII midtvejsevaluering.

1. Spørgsmål fra Henrik Høegh (V): Hvor meget øges udvaskningen på et tidligere brakareal, hvis der sættes dyr på eller det fortsætter som et vedvarende græsareal?

Svar:

Af forskningsinstitutionernes notat af august 2008 fremgår med hensyn til permanent ophør af brak: "at hvis brak konverteres til ekstensivt græs vil det medføre en udvaskningsreduktion. Hvis f. eks. 10.000 ha brak omlægges til vedvarende græs er reduktionen ca. 400 t N/år." Det er under den forudsætning, at de inddragne brakarealer benyttes som ekstensivt græs med en lav kvælstofnorm på 26-68 kg N/ha, hvor den reelle betydning for udvaskningen ligger i en mindre samlet kvote på landsplan, hvor inddragelsen af 1 ha brak reducerer den samlede kvote for det øvrige dyrkede areal som helhed med 145 kg N. Det vil sige, at når brak konverteres til ekstensivt græs med lav kvote, bliver udvaskningen mindre på landsplan. Denne effekt vil dog først slå igennem to år efter inddragelse af brakarealet, idet kvoten på landsplan reguleres med to års forsinkelse. I de første to år vil der være en merudvaskning fra arealet på 26-68 kg N/ha.

Et tidligere brakareal er som udgangspunkt et areal i omdrift. Landbrugeren kan vælge at lade det tidligere brakareal ligge ekstensivt hen, men afhængig af prisforholdene kan man også vælge at benytte arealet til afgræsning eller til slæt. Kvælstofnormen på et græsareal i omdrift på en JB 5-6 går fra 26 kg N/ha til 329 kg N/ha. Til sammenligning er kvælstofnormen til vinterhvede 167 kg N/ha. Udvasningen fra arealet vil da afhænge af, hvordan arealet udnyttes.

Hvis der sættes dyr på et græsareal, vil udvaskningen stige i forhold til, at der gives handelsgødning. En analyse udført i forbindelse med midtvejsevalueringen af VMP III viser, at der ved tilførsel af 100 kg gylle er en merudvaskning på ca. 5 kg N/ha i forhold til tilførsel af handelsgødning. Hvis husdyrgødningen tilføres ved afgræsning, vil merudvaskningen være lidt større fordi gødningen placeres ujævnt. Merudvaskningen skønnes herved at ligge i størrelsesordenen 5-10 kg N/ha. På et ekstensivt græsset areal vil der være mellem 0,4-0,8 DE/ha (svarende til 40-80 kg husdyrgødnings-N/ha), hvorved merudvaskningen vil ligge på 2-8 kg N/ha. På landsplan vil denne merudvaskning dog kun slå igennem, hvis der er tale om en udvidelse af det samlede husdyrhold.

Opdateret opgørelse af arealer

FødevarerErhverv har opdateret opgørelsen af anmeldte landbrugsarealer i ansøgningerne til Enkeltbetalingsordningen for 2008. De nye tal er stort set uændrede fra opgørelsen i juni 2008, dog ses en lille stigning i græs i omdrift i 2008 på 3.000 ha. Der har været sat spørgsmålstegn ved opgørelsen af græs i omdrift grundet Danmarks Statistiks (DST) Nyhedsbrev af d.20.august 2008, FERV har afklaret med DST, at de nævnte 43.000 ha græs i omdrift fra DST's nyhedsbrev ikke kan genfindes.

Anmeldt landbrugsareal til FERV

	2007	2008	Differens
Brak og udyrket areal (tidligere frivillige brak)	167.000	84.000	-83.000 ha
Græs i omdrift	280.000	305.000	25.000 ha
Permanent græs	220.000	214.000	- 6.000 ha

Udover faldet i brakarealet på ca. 83.000 ha skete der betydelige ændringer i afgrødesammensætningen fra 2007 til 2008. Megen nedbør i efteråret 2007 betød, at mange arealer først blev tilsået i foråret 2008. Derfor kom der i 2008 relativt flere vårsædsarealer. Man kan ikke konkret opgøre, hvilke afgrøder der er blevet flere

eller færre af alene som følge af udtagningsforpligtigelsens ophør. På øerne er det især kornarealet, der er øget, mens arealet med silomajs og græs i omdrift er øget i de kvægtensive områder. Arealet med permanent græs er generelt faldet.

2. Spørgsmål fra Kristen Touborg (SF): Hvor stor en del af de braklagte arealer, og af dem, der er pløjet op, er/var vedvarende brak og hvor stor en del er/var kortvarig brak.

Svar:

Tidligere da brakarealer blev anmeldt til Enkeltbetalingsordningen een gang om året, blev der ikke angivet i ansøgningen, hvorvidt brakken var enårig eller flerårig, medmindre arealerne indgik i en anden tilskudsordning (f.eks. 20 årig brak under MVJ). Den nøjagtige placering af hver enkelt brakmark skal sammenlignes over årene for at give svar på spørgsmålet. Eftersom det kun er mellem 20 og 30 % af ansøgningerne, der i de senere år er indberettet elektronisk, er det ikke muligt at foretage en sammenligning over årene uden et større forarbejde.

Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet har sammenlignet braklagte og udyrkede arealer for årene 2007 og 2008. Denne kortlægning viser, hvor brakarealerne er inddraget på markblokniveau. Kortlægningen viser den geografiske variation i ændringen af brakarealet. Den største reduktion i brakarealet er sket i de kvægtensive områder i Jylland. I områder med høj tæthed af svin har brakandelen været lav (her har været dyrket non-food raps, så arealet kunne benyttes som harmoniareal), hvorfor reduktionen her har været mindre. Derudover er brakarealet reduceret meget på Lolland og Falster. På øerne er det især kornarealet, der er øget, mens arealet med silomajs og græs i omdrift er øget i de kvægtensive områder. Arealet med permanent græs er generelt faldet. Rapporten vedlægges.

3. Spørgsmål fra Henrik Høeh (V): I hvilket omfang er udvaskningsreduktionen som følge af husdyrgodkendelsesloven medregnet i VMPIII?

Svar:

Husdyrgodkendelseslovens beskyttelsesniveau for nitratudvaskningen til overfladevand er fastlagt således, at miljøeffekten skulle modsvare miljøeffekten af den tidligere VVM praksis i amterne.

I VMP III aftalen fra 2004 er amternes indsats med VVM-vurdering og screening nævnt som en fortløbende indsats og indgår ikke som et virkemiddel til at nå VMP III målet om reduktion af kvælstofudvaskningen.

Da der ikke er sket en stramning af reguleringen af nitrat til overfladevand med husdyrgodkendelsesloven, kan der således heller ikke umiddelbart medregnes nogen egentlig effekt i forbindelse med VMP III.

4. Spørgsmål fra Steen Gade (SF): Uenigheden i forhold til Århus bugt-rapporten mellem landbrugsforskerne (NIRAS) og DMU?

Svar:

Århus Kommune har udsendt en rapport: "Vurdering af miljømæssige og økonomiske konsekvenser af udvidelser af husdyrbrug, N og P udvaskning til Århus Bugt", oktober 2008. Rapporten er udarbejdet af NIRAS for Århus Kommune.

Som et grundlag for rapporten har NIRAS foretaget en beregning af nitratudvaskningen til Århus Bugt. Beregningen er foretaget på baggrund af NIRAS' egne forudsætninger om udvaskningen fra forskellige dele af oplandet til bugten.

Beregningen af kvælstofudvaskningen, der ligger til grund for identifikationen af nitratklasser i medfør af husdyrgodkendelsesloven, er foretaget af DMU.

Miljøministeriet kender ikke til NIRAS' model for beregning af nitratudvaskningen, men kan konstatere, at den adskiller sig fra DMU's, hvorfor resultaterne heller ikke er identiske.